

רב בארבתה

חלום חלמתי הלילה, והנה אני עומד בדרך-המלך בין סלמה ומונטגומרי אשר במדינת אלבאמה, ומחנה עצום ורב של מפגיני-החופש צועד לקראתי.

בראש המחנה פסעו כהני כל הדתות, שלובי זרועות. היו שם קאתולים ופרוטסטנטים, בני תריסר כתות נוצריות. וביניהם, במרכז השורה הראשונה, צעד איש שחבש כיפה יהודית.

אימצתי את עיני כדי לזהות את הרב הדגול, שהכל נהגו בו ביראת-כבוד בולטת. אף שמיני לב לכך שמאות כושים חבשו כיפות, כאות של כבוד לרב.

כאשר התקרב המחנה אלי, ראיתי תי כבירור את פניו של הרב. היה זה יצחק רפאל.

הוא צעד בקומה זקופה ובראש מורם, ובפיו שירה אדירה: אנחנו נתגברו לא הופתעתי לראותו. (הרי זה היה בי חלום.) להיפך. הדבר נראה בעיני טבעי.

כי היכן מקומו של עסקן רתי, המטיף להשרשת ערכי הנביאים בחיי האומה, אם לא בשורה הראשונה של הצועדים למען החירות, האחרונה והשוויון בין הגזעים?

ואכן, כאשר הרהבתי עוז בנפשי וניגשתי אליו, העניק לי, תוך כדי הליכה איתנה, ראיון קצר.

הות היהודית, כך אמר לי, דוגלת בשל"טון הצדק עלי אדמות. היא תובעת ממאמיה ניה לחתה על הנאות העולם, לבזו לשררה ולכסף, ובלבד שילחמו בכל רגע של חייהם למען ערכי-הנצח. כפי שאמר הנביא ישעיהו: "שמעו דבר אדוני, קצוני סדוסו האזינו תורת אלוהינו, עם עמוהו".

למה לי רוב זכריכם, יאמר אדוני. שבעי תי עולות-אילים וחלב-מריאים ודס'פרים, וכבשים ועתודים לא חפצתי.

"חודשיכם ומועדיכם שנהא נפשי, היו עלי לסורח, נלאיתי נשוא. ופרשכם כפיכם, אעלים עיני מכם. גם כי תברכו תפילה, אינני שומע.

רחצו, היזכו, הטירו רוע מעלליכם מנגד עיני. חדלו הרע.

"למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ. שפס יתום, ריבו אלמנהו".

כני זה חל על יהודי סתם, אמר רפאל. והרי עלי, שאני עסקן רתי, חל הדבר שבטעתיים.

לכן אין מקומי אלא במקום זה, מול אלות הקלגסים של מיסטר הליכו וההפליה. ורק על דבר אחד צר לי: שלא נתן לי צור ישראל חלק בגורלו של הרב ישראל שלמה בן מאיר.

וכי מה קרה לרב בן-מאיר? תמהתי. הוא מסר את נפשו על קידוש השם, כמיטב היהודים בכל הדורות. אמר רפאל, ומחה זימעה מפניו. הוא היה בין אנשי הדת הראשונים שנהרו מכל חלקי הארץ לסלמה, לשמע מעשי הזוועה שאירעו כאן.

בערב הראשון תקפוהו ארבעה בריונים ברחוב והרגוהו. אפילו הקאתולים רוצים להכריזו עליו כעל קדוש, למרות שהוא יהודי. נזכרתי שאכן קראתי ידיעה על מותו של איש-דת לבן, שבא לעזרת לוחמי-הצדק.

טבעי היה בעיני (זה היה בחלום) שגורל זה נפל בחלקו של עסקן דתי יהודי.

כי הרי זה ההכרז בין עסקן רתי לבין כל עסקן אחר: שהוא דוגל במוסר הצרות, שהוא מוכן להקי ריב את הכל — וגם את חייו — למען הצדק והיושר ועשרת הדיברות.

אותו רגע התעוררתי. עברו כמה דקות, עד שתפסתי כי אמנם היה זה

חלום. שמחתי, כי איני רוצה ברעתו של הרב ישראל שלמה בן-מאיר.

ברוך השם, אמרתי בלבי, הוא חי. זה שמת היה כהנדת נוצרי בשם ריב. סתם איזה גוי.

בתחושה של הקלה עצמתי את עיני, ושוב שקעתי בשניה. חלמתי חלום שני. עמדתי על דרך-המלך בין דיראל-אסר וכרמיאל אשר בגליל, ומחנה עצום ורב של לוחמי-צדק צועד לקראתי.

בראש המחנה צעדו רבנים מכל כנפי הארץ, אשכנזים וספרדים, בשטריימלים ובי טרבושים ובמגבעות ובכיפות סרוגות, ובי פיהם פרקי תהילים והשיר אנחנו נתגברו במרכז השורה הראשונה, בין מנהיגי המפד"ל, שוב צעד יצחק רפאל. והפעם, למרבה השימחה, צעד לידו הרב ישראל שלמה בן מאיר, חי ובריא.

ניגשתי אליו וברכתיו על מינויו כסגן שרי-הבריאות, נוסף על תפקידו כסגן שרי הפנים. אך הוא הביט בי בעיניים תמהות

העצום בין ישראל וארצות-הברית.

★ ★ ★
י בארצות-הברית — אין זה חלום. הדת המאורגנת פועלת ולוחמת למען זכויות האדם וטיהור החברה — שם. ובין כל הלוחמים למען החופש והצדק ואחריות-האדם שמור מקום של כבוד לנציגי הדת היהודית — שם.

לא פעם, בשבועות האחרונים, רציתי לחוש אל סלמה אשר באלאבאמה. רציתי לראות במו עיני את המאבק הדגול של מיטב האמריקאים, שחורים ולבנים, נוצרים ויהודים, נגד תועבת הגזענות.

רציתי לחזות בעיני באנשי-דת אמיתיים, שאינם מוכרים את אלוהיהם בשוק החופשי לכל המרבה במחיר. שאינם הופכים את ספרי-קודשיהם קרום לחפור בו. שאינם מקדישים את חייהם לאחוזית-קציב ולמיסד בחיאוניות ולחוקי-שבת, אלא למאבק בעול.

שאינם לוחמים בחזירים על ארץ כע, אלא בחזירים על שתיים.

כאשר מחינו נגד הטבח של קיביה — שום קול דתי לא הצטרף לקולנו. כאשר עמלנו, תוך סיכון עצמי, להביא לגילוי פרטי הזוועה של כפר-קאסם — שום רב יהודי לא הרים את קולו. כאשר צעדנו בחוצות ירושלים כדי להמריץ את הכנסת לבסל את המימשל הצבאי — שום רב יהודי לא צעד בשורותינו. ואפילו בעת מסע הביטניקים לשטח 9 — שום עסקן דתי לא נראה בשטח.

ולמה להתרכז רק בשטח המאבק למען זכויות הגר? בכל מאבק שהוא, על כל עניין של מוסר וצדק — מתי נשמע אי-פעם קולו של עסקן דתי במדינת ישראל? מתי הקריב עסקן דתי אי-פעם קורבן כלשהו? מתי סיכן אי-פעם את נוחיותו — שלא לדבר כלל על סיכון חייו?

תלמידי-חכמים הלכו לבית-הסוחר — ב מאבק אלים נגד מוסדות דת מתחרה. עסי קני דת הרימו את קולם — למען כפיית השבת וכפיית הכשרות, שדבר אין להם עם המוסר והצדק והיושר והחופש.

קלגסי אלבאמה מסתערים על אנשי-הדת בראש ההפגנה בסלמה

ואם יש מישחו במדינה הדומה למושל הנרי ואלאם באלאבאמה — הרי זה דווקא שרי-הפנים הדתי, המפשפש במוצאם הגזעני של הזרי אמה של רינה איתני!

★ ★ ★
ב עצם ימי-הזוהר של הדת האמריקאית בקרב על אלבאמה, התפרסמה המפלגה הדתית בישראל במישור אחר לי גמרי.

סגן-שר דתי נאלץ להתפטר, אחר שי שופט-חוקר ייחס לו מעשי-שחיתות גלוזים. כדי למלא את מקומו מינתה מפלגתו סגן שר אחר, שזוכה בשעתו מאשמה פלילית על רקע דומה, אך שמבחינה ציבורית רחוק היא מלהיות נקי מכל רבב.

לא אבוא כאן להדביק את תחית השחי תות בציבור של מאות אלפי יהודים דתיים.

אך איני פטור מלשאול אותם: מדוע דווקא אלה נציגיהם? מדוע אינם מסוגלים למצוא נציגים אחרים?

מדוע מפלגה זו, אשר רוממות הדת בי פיה, מלוכלכת יותר משאר המפלגות?

כל עוד לא יקום הציבור הדתי בישראל ויערוך טיהור יסודי במחנהו, כל עוד לא יטוש את כפיית מינהגי ימי-הביניים, כל עוד לא יתייצב בשורה הראשונה של הלוחמים למען ערכי המוסר במדינה — לא ירכוש את לבו של הנוער העיברי.

כי דת שאינה מוכרית — אינה עושה נפשות. היא יכולה רק לי עשות כסף.

רציתי לראותם, את בחורי-החמד ממיכ ללות הכנסיה ומחסמי-היהודי, שעזבו את בתיהם ומיהרו לסלמה בשמעם את ידי עות-הזוועה על מעשי האכזריות של הקלגסים החמושים. את הכמרים והמטיפים והרבנים שנטשו את נשיותיהם ועלו על הרכבת או המכונית או המסוס הראשון, מפני שכך ציווה עליהם מצפונם הדתי. את כהן הדת ההרוג ועמיתיו הפצועים, קדושי הדת מאבק למען הצדק. ואת הרב אברהם הנשל, ראש הסמינר היהודי והוגה-הדיעות הדתי, שצעד במרכז השורה הראשונה.

האם אך מיקרה הוא כי דווקא אנשי-הדת בולטים במאבק לזכויות הכושים? שמנהיג המייצג, מארתין לותר קינג, הוא בעצמו כהנדת בפטיסטי פעיל? שדובר של הכנסיה הקאתולית הציע השבוע להעניק מעמד של קדוש לכומר הפרוטסטנטי שנרצח בסלמה?

הכנסיות האמריקאיות רחוקות מלהיות טלית שכולה תכלת. אולם אם הדת המאורגנת מסוגלת, בשעת חירום, להוציא מתוכה נחיות כאלה — ראוייה היא להוקרה ולהערצה. יכול אדם ברילבב להצטרף לדת כזאת, או לפחות לכבדה בכנות.

ואפשר להוסיף: אין זה מיקרה שכל זה מתרחש בארץ בה קיימת הפרדה גמורה ומוחלטת בין המדינה והכנסיה. בה אין לכמרים ולרבנים דריסת-רגל בעניינים ממ לכתיים, בחוקים ובמעשי המימשל.

אין הם מקבלים משכורת מידי המדינה. אין הם יכולים לסחור בקולות בסינאט. על כן הם פנויים לעסוק בענייני הנשמה.

★ ★ ★
מה שונה כל זה מן המציאות ה- עגומה במדינת ישראל?

ושאל: איזו כהונה? מה לנו ולמישרות ממ שלתינות?

וכי העלית על דעתך כי אנחנו נשב בי ממשלה העושה את המעוט הערבי? האם אתה מאמין כי אנו, המתפללים שלוש פעמים ביום, נשבת את המצאה הי קדושה: "וגר לא תונה ולא תלחצנו, כי גרים הייתם בארץ מצרים!"?

איזה טעם היה בקיומה של מפי דגה דתית, אמר יצחק רפאל, לוי לא עמדה בראש המאבק לביטול המימשל הצבאי, ההפליה בין הדי עדות וכל שאר צורות העושק?

ואל תשכה את אגודת ישראל, התערב יהודי חובש-שטריימל, חבר מועצת גדולי התורה. לנו העזו להציע שיוון של בנק כדי שנצביע בעד מימשל הרשע. דחינו את ההצעה בשטט-נפש. כי כל חייו קודש לתורת קדשינו, ואנו מטהרים את לבנו לקראת בוא המשיח, אי"ה.

כאן התערבה משטרת ישראל. אלותיה הלמו בראשי המפגינים, אך איש מבין אנשי-הדת לא זעק ואל נמלט. הם הובלו לבית-הסוחר, כשפניהם זבים דם, והם ממלמלים פסוקי-התהילים.

באותו רגע התביישתי שאין כיי פה לראשי.

התכופתי כדי להרים כיפה, שנשמטה מראש אחד הפצועים. באותו רגע הלמה האלה בראשי. שמחתי שראשי עודנו בריא ושלם. אך גם הצטערתי.

הצטערתי על ההכרז העצום בין חלום ומציאות. וגם על ההכרז